

SETSWANA

PAMPIRI YA NTLHA

TEKATLHALOGANYO

- ▶ Buisa tekatlhaloganyo makgetlo a le mararo go fitlhelela molaetsa.
- ▶ Buisa dipotso ka tsenelelo go bona gore potso e batla eng.
- ▶ Boela gape kwa temaneng go batla dikarabo tse di maleba.
- ▶ Lebelela temana o batle mafoko a adirisitsweng mo potsong gore o kgone go bona karabo
- ▶ Buisa mela le temana mo potso e tswang gona mme o batle karabo gona.
- ▶ Ka dinako tsotlhe tshegetsatsa ka lebaka fa o kopiwa go dira jalo. Lebaka la gago le tsamaisane le se go buiwang ka ga sona mo temaneng.
- ▶ Potso ya maikutlo le semelo di tshegediwe ka tiragalo go tswa mo temaneng.
- ▶ Tlhokomela tiragalo e temana le setshwantsho di e tlhagisang kgotsa di buang ka ga yona.

TSHOBOKANYO

- Buisa temana makgetlo a le mararo go fitlhelela moonomogolo wa temana.
- Moraga ba thalele dintlhakgolo tse potso e di tlhokang
- Kwalolola dintlha tseo ka tsela e e tshwanetseng mme ba leke ka bojotlhe go dirisa mafoko a bona.
- Fa o dirisa mafoko a gago tlhalosa mareo a a tlhokang go tlhalosiwa kgotsa dirisa makaelagongwe boemong jwa mafoko mangwe. **ET: kaedi ya go tshwaya e aba maduo a go dirisa mafoko a gago.**
- Se tsenye dintlha di le pedi mo polelong e le nngwe.
- Kwala palo ya mafoko.

ELATLHOKO: Mafoko a a ntshofaditsweng mo potsong a tshwere potso ya gore o ntsha dintlha dife go sobokanya. **Tshobokanyo e kwadiwa ka temana.**

TIRISO YA PUO: POTSO 3, 4 le 5

KHATHUNU LE PAPATSO

- Buisa tshedimosetso nngwe le nngwe e e tlhagelelang mo ditlhangweng tse.
- Lemoga puo ya mmele e e dirisitsweng.
- Ka gale tiriso ya puo e a tlhagelela mo ditlhangweng tse mme o tshwanetse go e lemoga.

ITHUTE

- ▶ Dipopegopuo
- ▶ Ithute tiriso ya dipopego tsa puo mme o itse dikao tsa teng
 - Sediri

- Sedirwa
- Thui
- Tlhalosi ya kopanelo, sediriso, felo, sediragatsi
- ▶ Kganetso le tumelo
- ▶ Tiri le tirwa
- ▶ Puosebui le puopegelo
- ▶ polelopate

PAMPIRI YA BOBEDI

DIKWALO

TLHAMO: POKO, PADI LE TERAMA

- ▶ thalela mafoko a a botlhokwa go tswa mo potsong
- ▶ netefatsa gore o tlhaloganya se potso e se tlhokang
- ▶ Kgobokanya dintlha mabapi le setlhogo

ELATLHOKO:

POPEGO: Tlhamo e kwalwe ka ditemana e seng ka dintlha. **Ruboriki e aba maduo a akagego.**

MATSENO A TLHAMO

- ▶ bolela setlhogo gape kgotsa o se itsise,
- ▶ tlhalosa setlhogo ka botlalo ka dikao tsa ditiragalo tse di maleba.

MMELE

- ▶ Tsepama mo go se se boditsweng! Se kwale ka maitemogelo a gago a botshelo fa o sa kopiwa go dira jalo.
- ▶ Diteng di golagane le se potso e se batlang. O se ke wa kwala dintlha tse dingwe tse di sa tlhokegeng le fa e ntse e le ditiragalo tsa buka.
- ▶ O se ka wa kwalolola buka.
- ▶ Tshegetsa dikakanyo ka ditiragalo go tswa mo bukeng
- ▶ Tlhagisa maikutlo a mokwadi fa o kopilwe go dira jalo
- ▶ Dirisa ditemana gape o kwale bolelee jo bo lebeletsweng.
- ▶ Dirisa menatetshapuo e e maleba le ditiragalo tsa buka.

ELATLHOKO:

Diteng tsa tlhamo di tlhatlhabiwa go lebeletsweng thanolo ya setlhogo, boteng jwa ngangisano, go fa mabaka le go tlhaloganya setlhangwa. Tatelano e e elelang le kgolagano ya ditiragalo.

Gangwe le gape kwala temana mme o boele kwa potsong gore a o arabile go ya ka potso

Tlhokomela nako e e abetsweng potso e. Bolelee jo bo solofetsweng jwa tlhamo elwe tlhoko.

BOKHUTLO

- ▶ Tlhamo e tshwanetse go felela ka bokhutlo jo bo maleba
- ▶ konosetsa tlhamo ya gago ka polelo / ka seane se se maleba
- ▶ Bokhutlo bo nyalane/golagane le matseno

DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE

- ▶ Tshegetsa potso ya maikutlo ka lebaka
- ▶ Tshegetsa semelo ka ditiragalo
- ▶ Tshegetsa sekapuo ka tiragalo kana mosola wa sona.
- ▶ Tshegetsa mosola wa diponagalo tsa poko. Sekao:
 - Mosola wa tlogelo ke go tlisa go kibakibela ga lebelo la leboko/ go oketsa lebelo la moribo le merethetho mo moleng.
 - Neeletsano – go tswelletsana kakanyo mo moleng o o latelang jaaka lefoko le le tswelela mo moleng o o latelang

PAMPIRI YA BORARO

TLHAMO YA BOITLHAMEDI

- ▶ Tlhokomela gore ka metlha o thala letlhomiso la tlhamo ya gago. Setlhangwa sa ntlha se botlhokwa. Se kwale o siamisa diphoso tse di mo go sona o bo o thala mola go se ralala go supa fa e le setlhangwa sa ntlha. Jaanong o ka kwala setlhangwa sa bofelo. **ET: Ruboriki e aba maduo a ipaakanyo.**
- ▶ Matseno a tlhamo ya gago a ngoke. Itsise le go tlhalosa setlhogo sa gago mo temaneng ya matseno.
- ▶ Dirisa ditemana go kwala tlhamo. Ditemana di se ke tsa nna ditelele thata. Simolola dipolelo tse dišwa ka ditlhakagolo. Efoga go dirisa dipolelo tse ditelele. Menatetshapuo e nne gona mme e nne maleba le setlhogo le diteng. Se simolole dipolelo ka makoponyi. **ET: Ruboriki e aba maduo a kagego.**
- ▶ Bokhutlo bo nne maleba. Tlhagisa maikutlo a gago mabapi le setlhogo le diteng. O ka khutlisa tlhamo ka seane se se maleba. Bokhutlo go tsamaisane le matseno.
- ▶ Tlhotlha diphoso tsa bofelo. **ET: Ruboriki e aba maduo a tlhamo e e se nang diphoso.**
- ▶ **SETSWANA PUO YA GAE**

LEFOKO	TLHALOSO
Baamogedi	bareetsi, babogedi, babuisi ba mefuta e e farologaneng ya tlhaeletsano ka kakaretso.

Banelwa	batho ba mokwadi wa porosa a anelang ditiragalo tsa padi, khutshwe kgotsa setlhangwa sa setso ka ga bona,
Boanedi	ditlhaloso le dikarologantsho tsa banelwa
Bodiragatsi	go tsaya karolo mo motshamekong, sekao, terama.
boitshimoleledi	boikakanyetsi jwa moithuti ka nosi jo bo kgethegileng, a bo ithaetse go tthagisa kitso ya gagwe
Bokao jo bo tlhamaletseng	tiriso e e tlhamaletseng, e e golaganngwang le se se umakiwang/ se se totilweng, go se na bofitlha bope jo bo ka fiwang mafoko.
Bokao jwa papiso	go dirisa sengwe o tthagisa bokao jwa sona bo kuname bo sa tlhalosege bo le tlhólóló. Bokao jo bo tthagisiwang bo se thôôthôô ka bo emela kgotsa bo ka golaganngwa le sengwe.
Botshwantshi	tiriso ya puo e e sa tlhamalalang, e e dirisang dikapuo jaaka tshwantshiso, tshwantshanyo, mothofatso, jalo jalo, go thusa go taka setshwantsho se se rileng mo tlhaloganyong ya mmuisi/ moamogedi. Puo ya botshwantshi - puo e e tsenyeletsang maele, diane le manatetshapuo a mangwe jaaka mainamafatshwa.
dikaelo tsa serala	mafoko a a mo masakaneng a a kwadilweng ka ditlhaka tse di sekameng tse di supang se modiragatsi a se buiwang le se a tla se dirang
dikarolo tsa polelo	dikarolwana tse di bopang polelo jk, sediri, sedirwa, letiro, dipolelwanakala
dingangisano	dikganetsano tse mo go tsona go nang le matlhakore a le mabedi ba bangwe ba dumelana le ntlha ba bangwe ba e ganetsa
diponagalo	dilo dingwe tse di itlhophileng tse di tlaolang se sengwe go se sengwe jaaka poko e farologana le padi. Sekao; Diponagalo tsa leboko ke: ditemana, dipoeletso, moribo, morumo, jj.
Ditlhangwa tsa ntlha	ke dikwalo tse di kwalwang la ntlha go intshiamisetsa sekwalo sa bofelo. Di thusa go fokotsa diphoso.
lebelela ka tsenelelo	lebelela setlhangwa kgotsa go se sekaseka ka maitlhommo a go bona bokao jo bo fitlhegileng le go le tlhaloganya.
Kagego	thulaganyo ya setlhangwa go ya ka popego, bogolo

Maitshetlego	a nako le lefelo – boalo jotlhe jo bo kwa morago jwa tiragatso ya tiro jo bo akaretsang lefelo, sebaka sa nako, motlha wa ditiragalo, dinnete tsa loago, sepolotiki gongwe tsa semowa.
Makwalwatshwana	mafoko a a kwalwang ka go tshwana fela a sa dume ka go tshwana e bile a farologana ka bokao, sekao: (i) tshela – wa botshelo le tshela – wa go tshela metsi, (ii) nama – e le sejo le nama – ya go phutholola maoto

MASEGO LE KATLEGO MO DITLHATLHOBONG TSA GAGO!